

tidsskrift.dk

Om Resultaterne af de nyeste etnografiske Undersøgelser i Nordamerika.

Geografisk Tidsskrift, Bind 9 (1887)

Link til pdf:

http://img.kb.dk/tidsskriftdk/pdf/gto/gto_0009-PDF/gto_0009_67116.pdf

Link til webside:

<http://tidsskrift.dk/visning.jsp?markup=&print=no&id=67116>

pdf genereret den : 22/5-2008

Indløbet til Davisstrædet, havde holdt sig uforandret under hele den betragtede Periode, vilde der i det sydlige Grønland have blæst milde sydlige Vinde, tæt nord for det lave Lufttryks Centrum vilde den sydlige Luftstrøm være bøjet mod Øst, hvad der rimeligvis vilde have fremkaldt Föhnvinde, der vare noget varmere end den sydlige Luftstrøm, fra hvilken de havde deres Udspring. I Jakobshavn og i Upernivik vilde det lave Lufttryk mod Syd derimod have fremkaldt østlige og kolde Vinde, saaledes som det stedse er Tilfældet, naar de østlige Vinde fremkaldes ved et barometrisk Minimum, hvis Centrum er langt borte.

Medens den danske Expedition under Kapt. *Holms* Ledelse overvintrede i *Angmagsalik*, indtraf der paa den grønlandske Vestkyst to Perioder med varme Vinde, begge i Januar 1885. Temperaturen var i disse Perioder navnlig høj med østlige og sydøstlige

Vinde. I Angmagsalik blæste der i den samme Tid kun Vinde fra Nordost, Nordnordost, Nord, Nordnordvest og Sydvest. Det vil være unødvendigt at forklare, at ingen af disse Vinde kunde blæse over Grønland og paa Vestkysten synke ned som østlige Vinde.

Paa det nævnte Punkt af Østkysten blæser der ogsaa om Vinteren undertiden forholdsvis varme og tørre Vinde, der her have en Retning mellem Nord og Nordost. Ogsaa i Angmagsalik fremkomme saadanne Vinde kun ved Nærmelsen af et barometrisk Minimum, hvis Centrum bevæger sig i Davisstrædet mod Nordost. De nordlige og nordøstlige Vinde, der blæse som Föhnvinde paa Østkysten af Grønland, ere altsaa her Afbøjninger af en østlig Luftstrøm, der kommer fra den Del af Golfstrømmen, der langs med den norske Kyst trænger helt op til Spitsbergen.

Om Resultaterne af de nyeste etnografiske Undersøgelser i Nordamerika.

Af Dr. H. Rink.

I „Geografisk Tidsskrift“ for 1886 Hæfte VIII har nærværende Artikels Forfatter ved at omhandle Østgrønlanderne i deres Forhold til Vestgrønlanderne og de øvrige Eskimostammer tilladt sig at henlede Opmærksomheden paa de nyeste Undersøgelser over Kulturtilstandene hos Nordamerikas oprindelige Beboere i det hele taget efter det Trin, hvorpaa de maa antages at have staaet før den europæiske Indvandring. Disse Forskninger iværksattes først lejlighedsvis i Forbindelse med de Forenede Staters „Geological and Geographical Survey“, men deres Resultater gave Anledning til Oprettelsen af et særskilt „Bureau of Ethnology“, oprettet ved Kongresakt af 3. Marts 1879 og henlagt under „Smithsonian Institutions“ Kontrol tilligemed Ledelsen af de andre Undersøgelser, som derefter kaldtes „United States Geological Survey“. Bureauets Direktør, Major Powell, har nu, foruden de tidligere „Contributions“, udgivet dets fjerde „Annual Report“. I Forening hermed virker Nationalmuseet, der i 1846 blev henlagt under Smithsonian Institution, men som først i 1881, i Forbindelse med en Omdannelse, fik sin særegne Bygning. Museets Afdeling for Etnografi, som staaer under Dr. Mason som Kurator, talte i Aaret 1884 ikke mindre end 200 000 Numre, af hvilke enkelte kunde omfatte

flere hundrede Stykker; en Afdeling for Oldsager indeholdt 45 252, foruden en særlig Samling af forhistoriske Lekar paa 12 000 Numre.

Et betydeligt Antal Forskere virke mere eller mindre direkte i disse Institutioners Tjeneste. De nysnævnte Tal give en Forestilling om, hvorledes der rundt om i de vidt udstrakte Territorier samles Prover af Gjenstande, som vise Folkenes Skikke og Leve-maade. Jævnside hermed arbejde sprogkyndige, som Brinton, Gatschet, Dorsey og Riggs, hvorhos Powell ved sin „Introduction to the study of Indian languages“ har givet Enhver, som ved at færdes blandt Indianerne har Lejlighed til at indsamle Sprogprøver, den fornødne Vejledning til at udføre dette paa en rationel Maade. Med hvilken Omløb man samler Kildeskrifter i samme Øjemed, viser en paabegyndt „Bibliography“ over de oprindelige Sprog, som forfattes af J. C. Pilling, og hvoraf der hidtil er udkommet de Dele, som handle om, hvad der er skrevet i og om Eskimoernes og Sioux-Indianernes Sprog, og som forbyr ved deres Udforlighed; ogsaa Manuskripter ere optagne i disse Fortegnelser. Særlig har Powell ved at udarbejde et Alfabet til fælles Brug bortryddet den Hindring, som Anvendelsen af den efter hans Anskuelse taabelige og forvirrende engelske Retskrivning lagde i

Vejen. Sagn og religiøse Forestillinger ere blevne behandlet af Brinton, Yarrow, Dall, Mrs. E. A. Smith, Cushing o. a. Der er saaledes al Udsigt til at faa lidt mere Klarhed i, hvad man har søgt at betegne som Indianernes „Great Spirit“ (store Aand) og „Happy Hunting Grounds“ (lykkelige Jagtøge), og man vil under alle Omstændigheder banlyse al Tale om deres „Medicin“ og „Medicinmand“. Om de Fordomme, der hidtil have hersket angaaende Indianernes sociale Tilstand, hvis Belysning vi især skyldte Lewis H. Morgan, vil der i det følgende blive rigelig Anledning til at tale.

Der tillægges disse Forskninger en særlig Betydning i Amerika, for saa vidt som man derved endnu i Virkeligheden maatte kunne gjenfinde de Tilstande, som ogsaa de højest civiliserede Nationer maa antages en Gang i Fortiden at have gennemgaaet. I den nye Verden er dette Arbejde for saa vidt lettere, som de tidligere Kulturtrin her endnu ere repræsenterede i en saadan Skikkelse, at det bliver forholdsvis let at sondre mellem det oprindelige og det, som skyldes en ydre, mere tilfældig Paavirkning i Tidernes Løb. Arbejdets Resultater ere formentlig allerede nu saa storartede, at det vel turde synes passende at give dem, der ikke have Lejlighed til at gennemgaa de temmelig voluminøse Kildeskrifter, et kort Uddrag af disse, og det er dette, som i det følgende er forsøgt med hine Betragtninger over Eskimoerne som Udgangspunkt.

Kulturtrin i Almindelighed, Undervurdering af de saakaldte „vilde“.

Idet Brinton ved at skildre de amerikanske Folkeslags Myther paaviser deres Betydning i Henseende til den religiøse Bevidsthed og deres digteriske Værd, optræder han med Varme som deres Talsmand lige over for den Ringeagt, der er kastet paa dem af de fremmede. Det samme gør Morgan med Hensyn til den sociale Tilstand. Han paaviser, hvorledes Samfundet allerede paa de lavere Kulturtrin var ordnet efter Love, af hvilke kun ved en gradvis og langsom Fremgang den civiliserede Samfunds Ordning, særlig med Hensyn til Begrebet om Ejendom, kunde udvikle sig, og hvorledes denne de indianske Stammers Organisation er bleven misforstaaet eller, vel rettere sagt, helt overset af de fremmede. Vi skulle i det følgende se, hvorledes pludselige Indgreb i hin gradvise Udvikling maatte virke fordærvelige paa de indfødte.

I sin Oprindelse og sine Hovedtræk er den sociale Ordningens Udvikling den samme i Amerika som

den, der kjendes fra den gamle Verden, hvorfor Morgan ogsaa betjener sig af de fra den klassiske Oldtid hentede Benævnelser. Først efterhaanden som Udviklingen skrider frem, opstaar der Ejendommeligheder. Det første Grundlag for Samfundet opstaar derved, at den enkelte Familie føler sig for svag til at kunne bestaa for sig. Derfor sammenslutte Familier sig til en „Gens“ eller Slægt. Dette Begreb angiver den egentlige, oprindelige Grundvold for al Samfundsorden. Slægternes Oprindelse, deres Pligter og Rettigheder indtage en fremragende Plads i Nordamerikas Kulturhistorie. Paa enkelte Undtagelser nær grundedes Slægterne i de tidligere Perioder paa Nedstamning gennem kvindelige Descendenter fra en fælles, til Dels helt mythisk Stammoder. Først paa det øverste Kulturtrin, som naaedes i Amerika, gik Moderretten over til Faderret; Grunden var selvfølgelig Paternitetens større Usikkerhed i Menneskeslægtens tidligste Barn-dom. Efter Dannelsen af Slægter var det næste Skridt Sammenslutning af flere „Gentes“ til et „Fratril“ eller Broderskab. Men et saadant Forbund havde dog kun et begrænset Formaal; det egentlige Sammenhold baade for Slægter og Broderskaber afgiver „Tribe“, Stammen. Et Indbegreb af Stammer har man kaldet Nation, men denne Benævnelse har mindre at betyde end „Confederacy“ eller Forbundet mellem flere Stammer, særlig i krigerske Øjemed. Hvad endelig Tanken om Regering angaar, da opstod denne strax ved Dannelsen af Gentes, idet den udviklede sig gennem et Raad af Høvdinger, valgte af disse, og derpaa en Deling af Magten mellem dette Raad og en Krigshøvding. Den endelige Ordning af denne Deling blev dog først gennemført paa det øverste Trin, som den gamle Kultur naaede i Nordamerika, hvor altsaa en yderligere Centralisering af den udøvende Magt forblev ukjendt. Selfølgelig gaar Udviklingen af Begrebet Ejendom jævnsides med den paa Slægtskabet grundede Ordning, og det er lærerigt at se, hvorledes Fællesskabet først efterhaanden begrænses, og Tusender af Aar maa formodes at skulle hengaa, for at Slægten skal bringes henimod Grænsen af det civiliserede Samfunds Begreb om Særeje. Det er en Selfølge, at Dyrkning af Jorden derved danner et vigtigt Vende-punkt. Først er det fælles Bolig og fælles Husholdning, dernæst Ejendomsret til Jorden, det drejer sig om. Morgan har fundet, at følgende Grundtræk gaa igjennem alle Love og Samfundstilstande hos de amerikanske Folkeslag: Gæstfrihedsloven, Ordningen af Fællesskabet i Husholdningen og Ordningen af Fællesskabet i Eje af Jord. Som særlig ejendommelige Træk

med Hensyn til Husholdningen tilføjer han den Skik kun at have ét Maaltid tilberedt (Dinner) om Dagen og den, at først spise Mændene for sig, saa Kvinder og Børn for sig.

For den kulturhistoriske Oversigts Skyld har Morgan foreslaaet et System af Perioder, grundet paa vigtige Opfindelser. Ved senere at skulle omtale dette, turde det være tilladt i Oversættelsen at ombytte „Savagery“ og „Barbarism“ med „Naturtilstand“ og „Halvcivilisation“. Betragtede som Definition ere disse Udtryk ikke stort bedre, men dog i alt Fald lige saa gode som „Vildhed“ og „Barbari“, og disse have dog som Betegnelser for Tilstanden i hele den nye Verden ved Evropæernes Ankomst en Mislyd, man bør søge at undgaa.

Skema for Kulturperioder:

I. *Naturtilstand* (Savagery).

1. Periode fra Menneskeslægtens Barndom til Kundskaben om Ild og Erhvervelsen af Fisk til Livets Ophold.
2. Periode fra Erhvervelsen af Fisk til Opfindelsen af Bue og Pil.
3. Periode fra Opfindelsen af Bue og Pil til Opfindelsen af Lerbrænding (Pottery).

II. *Halvcivilisation* (Barbarism).

1. Periode fra Opfindelsen af Lerbrænding til Tæmning af Dyr i den østlige Hemisfære, og i den vestlige til Dyrkning af Majs og andre Planter ved Vanding.
2. Periode fra Tæmning af Dyr o. s. v. til Opfindelse af Jærnmudsmelting.
3. Periode fra Kundskaben om Jærn til Opfindelsen af et fonetisk Alfabet eller Brugen af Hieroglyfer som Ækvivalent derfor.

III. *Civilisation*.

Fra Opfindelsen af et fonetisk Alfabet og Bogstavskrift til vor Tid.

Det fremhæves dog udtrykkelig, at foranstaaende Skema kun er at betragte som et Forslag. De anførte Opfindelser yde jo vistnok gode Holdepunkter, men hvis man derefter vil opstille en mere specificeret Rangfølge for hele Rækken af de Folkstammer, man har kjendt i Nordamerika, vil man dog snart finde, at mange Kjendemerker, hidledte fra Kulturlivets øvrige Omraader, Sprog, Religion o. s. v., maa tages med i Betragtning, ligesom ogsaa Landenes saa højt forskellige Natur maa kunne betinge Afvigelser og Undtagelser.

Under Hovedafdelingen „Savagery“ finde vi i de

her foreliggende Skrifter de to laveste Klasser slet ikke omtalte som forefundne i Nordamerika. Af tidligere rejsendes Beretninger skulde man dog tro, at de havde set saadanne rigtig ægte „vilde“ dér. I de nordligste Egne skulle vi ikke søge dem; thi dér tvinger Naturen Mennesket til Virksomhed og Opfindsomhed. Men det er ogsaa fra Kalifornien, at Talen lyder om Indianere, som leve af Planterødder, Græshopper og Krybdyr og til Dels bo i Huler, og om at man „næppe kan tænke sig menneskelige Væsener paa et lavere Trin end deres“. I det nyeste store Værk om Kalifornierne, af Powers, siges der dog, at Navnet „Root-diggers“, som man har givet dem, er uretfærdigt, om han end ligeledes sætter nogle af dem lavt. Imidlertid omtales disse foragtede Stammer dog ogsaa som brugende Bue og Pil, og det maa saaledes vel formodes, at Nutidens Etnografer have fundet Grund nok til ikke at nægte dem Plads i Klassen 3. En Særegenhed hos de samme Forskere bør ogsaa nævnes her, nemlig den, at de kun lidet eller slet ikke tale om Menneskeædere. Thi ellers drøftes dette Tema jo saa jævnlig af Etnologer og Arkæologer, at man næsten skulde tro, at Kannibalsmen af mange ansaas for et af de Stadier, Menneskeheden ordentligvis havde at gennemgaa i sin Kulturudvikling. Nordamerika er da saa heldig overalt at have overstaaet denne kritiske Periode. Rigtignok hentyder netop nysnævnte Powers ganske flygtig dertil, og der tales hist og her om Kannibalisme udøvet af Overtro eller under Hungersnød; de saakaldte Hametser, en religiøs Sekt blandt Nordvest-Indianerne, siges jo at fortære aargamle Lig og at bide Kjødstykker ud af Armen paa de levende. Men om nogen egentlig Nydelse af Menneskekød som Føde synes der næppe at være Tale. Endelig turde det her endnu ganske i Forbigaaende bemærkes, at blandt Fortidens Køkkenmøddinger særlig de af Dall undersøgte paa de Aleutiske Øer give Antydning af lavere Kulturgrader, som synes at have gaaet forud for Eskimoerne, der nu bebo disse Egne.

Overvurdering af de øverste Kulturtrin, Montezumas Hofholdning.

Vi have søgt at udfinde den laveste af de Grænser, mellem hvilke Kulturlivet i Nordamerika bevagede sig. Naar vi nu tilføje, at den højeste var Halvcivilisationens mellemste Trin, at visse Stammer vel vare paa Overgangen til det øverste, men bleve afbrudte heri ved den europæiske Invasion, staar dette jo i temmelig aabenbar Modstrid med, hvad man altid

har hørt om den mellemamerikanske Civilisation, som Spanierne forefandt og om deres Erobring af et Kongerige Mexiko. Men til Trods for, hvad der nu saaledes i 300 Aar har været lært, ja endog af de betydeligste Auctoriteter, hævdes hin Paastand dog nu af amerikanske Etnografer, idet de søger at bevise, at de gængse Forestillinger om den mexikanske Civilisation m. m. have været grundede paa Overdrivelser.

Vi vide jo, at Spanieren Fernand Cortez i Aaret 1519 med 660 Mand, 14 Kanoner og 16 Heste landede, trængte ind i det ubekjendte Land, erobrede Byen Mexiko og grundlagde det spanske Herredømme dér. For saa vidt er alt godt, men nu fortælles der bl. a. videre: Den mexikanske Konge Montezumas Pallads var af overordentligt Omfang, omsluttende 3 Pladser (squares), i den ene af hvilke der var et Springvand. Det havde 20 Porte, den ene af dem prydet med det kongelige Vaaben, en Ørn, som slaar Kløer i en Leopard. Det havde, foruden 300 mindre Rum, mange Haller eller Sale, af hvilke en endog kunde rumme 3000 Mand; desuden 300 Marmorbade. Gulve og Vægge vare af poleret Marmor, Jaspis og Obsidian, og talrige Skulpturer prydede Vægge og Loft. Gulvtæpper og straalende Tapeter manglede heller ikke, og tusende gyldne Røgelsekar udbredte Vellugt baade i Hallerne og Korridorerne. Hvad dernæst Hofholdningen angaar, da fortælles der, at Potentaten havde 1000 Koner, om ikke flere. Hver Morgen ventede 300 Adelsmænd med deres Sekretærer og øvrige Følge i Paladset paa Herskerens Befalinger. En Livgarde omgav ham, og en taløs Skare af Tjenere med deres Familier opfyldte Resten af den umaadelige Bygning. Ingen turde nærme sig Kongen uden paa bare Fødder. Om Formiddagen plejede han at inspicere overalt og særlig at udstede Ordre med Hensyn til Middagsmaden og Valget af Vine fra Kælderen. Delikatesser hentedes fra alle Egne i Riget, og Kokkene forstode at tilberede Kjød paa 30 forskellige Maader. I en af de store Haller indtog Montezuma sit Middagsmaaltid. Han selv sad alene med et Rør ved Siden for dermed at kunne pege paa dem af de foran ham opstillede Retter, som han valgte for sig og de 4 gamle Adelsmænd (Lords), der stode bag ved ham. Med østerlandsk Raffinement placeredes der skjønne Kvinder foran ham til Opvartning, medens andre tilberedte Kager, der siges at have lignet Vaffer. Efter Maaltidet røg han en Pibe, hvorpaa fulgte Musik samt Danse og Forestillinger af Dværge og vanskabte Personer, som kunde vække Latter. Nu var det ogsaa, at 1000 Fade med Mad og dampende Chokolade bleve

baarne ind til Gardens samt Domestikernes og deres Familiers Besisning.

Det er først nu, at disse Skildringer ere blevne underkastede en grundig Undersøgelse og Kritik. Noget monarkisk Stat har overhovedet ikke eksisteret i Nordamerika, men snarere, som alt omtalt, en Konfederation af Stammer eller Kommuner med en valgt Krigshøvding, men for øvrigt indbyrdes uafhængige og med fuldstændig republikansk eller, om man vil, patriarkalsk Forfatning. I det følgende skal omtales, hvorledes Kommunerne med deres mærkelige Fællesboliger havde udviklet sig i det sydlige, hvor man har kaldet dem Puebloer. Man mener da nu at være kommen til det Resultat, at Mexiko vistnok kan antages at have været den største Pueblo i Nordamerika. Den har rimeligvis indeholdt mange større og mindre Fællesboliger, og en af disse har huset Krigshøvdingen Montezuma og den Gens, til hvilken han hørte. De videre fremskredne kommunale Indretninger have ført med sig, at der fandtes offentlige Bygninger efter en større Maalestok, Raadhuse, og, om man saa vil, „Templer“. En særegen Præstestand kan have udviklet sig, og Videnskab kan have gjort Fremskridt. De berygtede Menneskeofringer have maaske været Aflosere for de nordlige Indianeres Skik at pine deres Fanger til Døde, ligesom de jo paa den anden Side kunne sammenlignes med Spaniernes Avtodafeer. Industri og Kunster kunne ogsaa have været videst fremskredne her, dog var Jærnet endnu ukjendt. Men afset fra alt dette, og hvad der deraf videre kan sluttes, bliver hele denne foranstaaende Skildring, efter hin nyere Kritik at dømme, saa temmelig nær Opspind fra først til sidst. Det er næppe Umagen værd at paavise, hvorledes Størstedelen af dens Enkeltheder strider mod Lokalforholdene og den indianske Folkekarakter. Som bekjendt blev Montezuma jaget ud af sin Bolig og holdt i Fangenskab af Cortez. Dette skete syv Dage efter Spaniernes Indtog og faa Uger før den ulykkelige Hovdings Død. Spanierne havde altsaa kun haft fem Dage til at iagttage det omtalte Ceremoniel ved hans Hof, ovenikjøbet paa en Tid, da der jo maa have hersket en hidtil ukjendt, almindelig Panik. At den spanske Soldateske med sin Forestilling om Monarker og militær Disciplin, pludselig kastet ind i patriarkalske Samfundstilstande, som laa nogle tusende Aar længer tilbage i Tiden end de daværende europæiske, og derhos ukjendt med Sproget, kan have set fejl, er jo ikke til at undres over. Disse Øjenvidners Beretninger bleve saa i Tiden nærmest efter Erobringen af selve Sejerherreterne udsmykkede for at

forøge deres Berømmelse og gik efterhaanden over til at blive Mythe. Ethvert Spor af de gamle Bygninger, af hvilke Indbildningskraften senere har skabt et kongeligt Slot, blev udslettet. Efter alt, hvad man kan slutte af de endnu beboede Puebloer og af Ruinerne anden Steds i Landet, er det rimeligt, at Montezuma har beboet en stor kommunal Bygning sammen med 50 til 100 Familier hørende til hans Gens. Det Maaltid, som Spanierne overværede, har været det daglige Maaltid, tilberedt i et fælles Køgehus og serveret fra Gryden. Først spiste Mændene for sig og derpaa Kvinderne for sig, alt efter den ovenfor omtalte gennemgaaende Skik blandt de indianske Stammer.

Naturlilstanden.

Efter de foregaaende, mere almindelige Betragtninger gaa vi med Anvendelse af den ovenanførte Klassifikation over til at omhandle Kulturlilstanden hos de enkelte Folkeslag fra det laveste til det højeste Trin. Vi have set, at kun tre af disse Kulturtrin ere paaviste som repræsenterede i Nordamerika paa Columbus's Tid. Baae før og senere er der jo foregaaet stadige Omvæltninger, ligesom ogsaa de opstillede Kjendemerker paa Kulturtrinene ere ufuldstændige. I det hele og store turde dog følgende Fordeling give en Forestilling om deres Omraader: Det første („Savagery's“ øverste Trin) omfattede Landene nord for 50° N. B. samt deres Fortsættelse langs hele Vestkysten til Sydspidsen af Kalifornien. Det andet („Barbarism's“ laveste Trin) omfattede de tilsvarende østlige Kystlande ned til Sydspidsen af Florida, men tillige Størstedelen af det dertil hørende indre Fastland mellem 30° og 50° N. B. Det tredje endelig („Barbarism's“ mellemste Trin) omfattede hele Sydlandet, hvorfra det skyder sig op mellem de to foregaaende til omtrent 40° N. B.

Naar vi betænke Størrelsen af det Areal, over hvilket Folkeslagene af den første Afdeling, Naturfolkene, ere udbredte, Strækninger, som uden Tvivl ere større end hele Evropa, samt fastholde, at dets nordligste Beboere have at kæmpe med det strængeste Klima, Mennesker nogensinde have udholdt, medens de sydligste Egne høre til de af Naturen mest begunstigede Lande paa Jorden, kan det jo ikke fejle, at Forskjellen paa Skikke og Levemaade er saa stor, at man alene af den Grund ikke let skal kunne afgjøre, hvilke Stammer ere mere og hvilke mindre fremskredne i Kultur, medens det dog kunde være rimeligt her at foretage en saadan yderligere Inddeling. Der burde derved vel ogsaa gaas ud fra, at Fremskridt i den

ene Retning hos en Nation maa kunne ækvivalere Fremskridt i en anden Retning hos en anden, saaledes som Tæmning af Husdyr i den gamle Verden jo er opstillet som Ækvivalent for Majsdyrkning i den nye.

For Oversigtens Skyld ville vi betragte den herhen hørende Befolkning under Hovedgrupperne, langs Kysterne: Eskimoer, Nordvestindianere og Kaliforniere; i det nordligste Indland: de nordlige Indianere. Fordelte over det uhyre Territorium udgjøre disse Folkeslag kun smaa Stammer, der høre til dem, om hvilke Powell bemærker, at deres sociale Organisation endnu kun er højst ufuldkomment kjendt. Der er dog Grund til at antage, at den paa Gentes grundede Ordning ogsaa her overalt forekommer i alt Fald i sin Spire eller begyndende Udvikling. Hos Nordvestindianerne træffe vi endog fuldt udviklede Gentes og Broderskaber. Spiren til dem ses anden Steds i den Betydning, der lægges i Slægtskabet, saavel med Hensyn til Giftermaal som til Fællesskabet og dets Begrænsning. Hvad Eskimoerne angaar, er det allerede i ovennævnte Artikel: „Om Østgrønlanderne o. s. v.“ paavist, at Inddelingen i Stammer finder Anvendelse paa dem, og at der er meget, som minder om Gentes. Det er kun, efter al Rimelighed, de naturlige Vanskeligheder og Befolkningens Tyndhed, som har hindret disse i skarpere at udsondre sig. Det er yderst slaaende at sammenligne Husene i Angmagsalik med Indianernes oprindelige, nu af Etnograferne saa meget omtalte „long-houses“, samt hvad der hertil knytter sig vedkommende individuel Ejendom og Fællesskab blandt Husfæller og Slægtninge. Gjestfrihedsloven, som hos Indianerne særlig fordrer, at der skal bydes enhver rejsende ved Indtrædelsen noget at spise, gjenfinde vi træffende i de grønlandske Sagn. Ogsaa hos de nordlige Indianere, hos Nordvestindianerne og hos de oprindelige Aleuter have de store Huse haft deres Betydning. Men det maa tillige erindres, at Fællesskabet dog ikke beroer paa Husenes Størrelse alene, men paa visse Steder iværksættes ved Forbund mellem Nabohuse. Endnu bør der her omtales to mærkelige Former, under hvilke Samfundstilstanden hos Nordvestindianerne fremtræder. Den første er et, som det synes, helt kunstigt organiseret Rangsystem, der beroer dels paa Arveret, dels, og især, paa Ejendom. Men det er tillige ved de til Rangene knyttede Skikke, at denne atter selv sætter en Grænse for Ejendoms Forøgelse, idet nemlig den rige holder store Selskaber og da uddeler hele sin Rigdom blandt de samlede Gæster; han omsætter paa denne Maade sin Ejendom i personlig Anseelse, idet han nemlig derved stiger i

Rang. Den anden mærkelige Skik er Krigsfangernes Anvendelse til Slaver. At holde Slaver synes jo ellers i den nye Verden at have været et Privilegium for Europæerne.

I Columbiadalen hos de saakaldte „Nez-percés“ fandtes der en Fællesbolig paa 150 Fods Længde med 24 Ildsteder. Blandt dens Beboere var der 100 voxne Mænd, hvilket svarer til 500 Personer ialt. De mange Ildsteder udelukke dog ikke Fællesskab i Husholdningen, efter som dette især gjaldt Forraadet. Men paa den anden Side anses det dog ogsaa for muligt, at Familierne, hvor Husfællernes Antal var saa stort, kunne have delt sig i Grupper, hver med sin Husholdning.

Gaa vi dernæst over til Næringsveje, Opfindelser, Industri og Kunst, saa er det især her, vi træffe paa en Forskjellighed, som kan lade os i Tvivl om, hvad vi skulle regne for Tegn paa en højere eller en lavere Kulturstilstand. Naar vi hos Indianere i Alaska træffe paa Lerkarbrænding og hos de som saa yderst indolente beskrevne Kaliforniere paa en ret taalelig god Majsdyrkning — der siges endog med Anvendelse af en, rigtignok kun sparsom Vanding — kan man jo endog være i Tvivl om, hvor vidt man endnu virkelig befinder sig blandt de saakaldte „vilde“ eller paa Halvcivilisationens Omraade. Det er vel kun, fordi disse Kulturtegn forekomme isoleret og sporadisk, at de ikke anses for at kunne gjøre et Udslag, og det er vel heller ikke altid afgjort, om de ikke skyldes en senere europæisk Indflydelse. Sikkert synes det at være, at den Planteføde, som Kalifornierne nyde, hovedsagelig haves fra vildt voxende Planter, og at man i Stedet for Lerkar almindeligst har brugt Trætruge og vandtætte Kurve til at koge i ved Hjælp af ophedede Sten, indtil man oppe hos Eskimoerne træffer paa Gryder og Lamper af Vægsten. Men selve Kurvefletningen af Græsstraa og Nordvestindianernes Vævning af Tæpper synes jo næsten ogsaa at kunne rivalisere med Pottemageriet hos andre Stammer. Og hvad skal man saa endelig sige om Jagten paa Havet, som begynder hos Nordvestindianerne med Hvalfangst og ender hos Eskimoerne med Sælfangst, udviklet ved sindrige Opfindelser til at kunne erstatte saa godt som alle andre Midler til Livets Ophold, medens den saa rigtignok paa den anden Side holder alle videre Fremskridt i Kultur indenfor visse snævre Grænser? Endelig skulle vi ogsaa her berøre nogle Træk, som henhøre under Kunstens og Videnskabens Omraade, men dette sker bedst ved at omhandle dem under ét for alle de tre Kulturgrader.

Kunstsans, Billeder, Skrivekunstens Oprindelse.

At Kunstsansens Udvikling hos de oprindelige Indbyggere er bleven forfulgt med særlig Interesse, har sin naturlige Grund deri, at den har efterladt sig synlige Mindesmærker, dels rørige, som kunne samles i Museer til Undersøgelse, dels anbragte paa Klippevægge som Billeder, der kunne kopieres. En ganske særegen Betydning for Kulturhistorien faar denne Billedkunst i Amerika derved, at man gennem dens Optræden hos de forskellige Stammer kan spore Skrivekunstens Udvikling gennem alle dens Grader.

Hvad Kunstsans i Almindelighed angaar, da optræder den mærkelig sporadisk, til Dels paa Steder, hvor man ikke skulde vente den og uden at svare til Befolkningens Kultur i andre Henseender. Vi begynde strax med de mærkværdigste Exempler, idet vi nemlig allerede hos Stammer i Naturstilstanden træffe Billedskæring og Graving i Træ og Ben paa et uventet Standpunkt. Hos Haida-Indianerne paa Dronning Charlottes Øer, skriver Jacobsen, ere de skjønt udarbejdede Husvaabensøjler en etnografisk Specialitet af første Rang. Materialet hertil levere de indtil 200 Fod høje Cedertreer. Søjlerne ere ofte 70—80 Fod høje, og paa den konvekse Yderside helt bedækkede med udskaarne Figurer. De støtte sig til Husets Front og kunne være saa brede, at den Indgang, som er anbragt igjennem dem, dannes af det aabne Gab paa et af Dyreskikkelserne. Tillige ere de bemalede med endnu mere brogede Farver end de, som ses paa det nærmeste Fastland. De ældste af disse Søjler ere de skønneste, og det synes, at Kunstsansen har tabt sig ved Berøringen med de fremmede. Man kunde med Rette kalde Haidaerne tilligemed de fleste andre Nordvestindianere, Bella Bella, Tschimsian og Thlinkit, et Folk af Kunstnere, thi der findes næppe en Brugsgjenstand, som ikke paa kunstnerisk Maade er udsmykket. Naar en Mand beslutter sig til at rejse en Søjle ved sit Hus, tager næsten hele Bygdens Befolkning Del i dette Arbejde; næsten enhver Mand er jo Kunstner i Billedskæring. Den dueligste og mest erfarne iblandt dem overtager Ledelsen af Arbejdet, der ofte kan optage flere Aar. Først udvælges et passende Træ, som saa benyttes op til en Højde af 90—100 Fod, idet de nederste 10 Fod, som skulle være under Jorden, lades ubearbejdede. Derpaa afridses en 4—8 Fod bred Stribe paa hele Længden, og det er denne Stribe, som deles paa tværs i Afdelinger, hver til sin Hovedfigur. Disse Partier fordeles saa blandt Kunstnerne. Af Redskaber anvendes kun Øxe og Mejsel, fordum vistnok af Sten. Billederne, menne-

skellige og dyriske Skikkelser, have mytologisk, sindbilledlig Betydning. Den færdige Søjles Rejsning fejres ved en stor Fest, under hvilken dens Ejer uddeler 600—1600 uldne Tæpper (den almindeligste Handelsvare) til alle Deltagerne. Det er Frugten af mange Aars Arbejde, han saaledes bortgiver, men han opnaar derved ogsaa Anseelse og Rang som Hovding.

Ved at beskrive de Skulpturarbejder, som findes i Ruinerne efter de saakaldte „Moundbuilders“, en forsvunden halvciviliseret Nation, siger Henshaw: „Eskimoerne fremstille i deres Masker og udskaarne Figurer dels groteske Fantasibilleder, dels virkelige Afbildninger. De bedste af dem staa over Moundbuildernes og ere mere end disse værdige til at sammenlignes med nyere Kunstprodukter“. Det maa formodes, at herved sigtes til Alaska-Eskimoerne, og hvad der fra dem findes i Nationalmuseet. Deres Udskaeringer i Ben og Træ ere jo ogsaa berømt omalt af tidligere Forfattere. Hos de østligere Eskimoer tabe Tegnene paa saadan Kunstsans sig efterhaanden, indtil de, som vi have set, ganske uventet atter dukke op i det yderste Østen, hos Angmagalikkerne. Fremdeles bemærker Henshaw, at Alaska-Eskimoerne efter deres Kunst i Udskaering og Graving at domme skulde stilles i forreste Række blandt de amerikanske Stammer, saasom over Irokeserne, der dog stilles et Trin højere i Kultur. Derimod se vi Kunstsansen atter saa meget desto fyldigere fremtræde paa det næstfølgende Kulturtrin i en ny Retning, nemlig Formningen og Ornamenteringen af brændte Lerkar. At denne Kunst maa have indtaget en vigtig Plads i Amerika, kan allerede sluttes af den store Separatsamling, der er erhvervet for den i Nationalmuseet i Washington. Det er vel i disse Fabrikater, at al Kunst i hele den sydlige Del af Nordamerika overhovedet har kulmineret. Man maa tilvisse beundre den Rigdom paa Former, som Afbildningerne deraf frembyde. Alligevel bør man dog heller ikke forglemme, at jævnsides hermed optræde Ornamenten udskaarne af Konkylier, kunstig Vævning og Flætning samt, mere lokalt, Metalarbejde og Skulpturer i Sten. Lerkarrene findes beskrevne i den sidste „Annual Report“ af W. H. Holmes og F. H. Cushing med resp. 280 og 75 i Teksten trykte Afbildninger. Konkylieskæringen, den tekstile Kunst og Sølvarbejderne ere senest beskrevne af W. Matthews og W. H. Holmes..

Indianernes Billedskrift er, foruden af E. S. Holden o. a., med stor Udførlighed behandlet af Oberstltn. Garrick Mallery, som tidligere har udgivet et Skrift om Tegnsproget, der staaar i nær Forbindelse med

Billedskriften. I sin Artikel i sidste „Ann. Report“, som er ledsaget af til Dels kolorerede Afbildninger paa 83 Tavler og 209 Afbildninger i Teksten, deler Mallery Billederne efter deres Gjenstande i: 1. Mindetegn for Sange, Sagn m. m. 2. Notifikationer for Budskaber. 3. „Totemiske“, Tegn for Personer og Slægter. 4. Religiøse. 5. For Skikke. 6. Stammehistorie. 7. Biografier.

Naar Billeder anvendes som Skrift, siger Mallery, bliver Tanken, som skal gengives, analyseret, og kun dens vigtigste Dele antydede. De Figurer, som derved anvendes, blive ved at gjentages omsider konventionelle og ophøre dermed at være objektive Portrætter. Saasnart Billederne dernæst anvendes særskilt paa Dele af Ord, altsaa Lyd, det være sig Stavelser eller Bogstaver, ophøre de ganske at være direkte og blive kun indirekte Udtryk for de Tanker, den mundtlige Tale omfatter. Alfabetisk Skrift eller Bogstavskrift betegner Overgangen fra Barbari til Civilisation. Dens Udvikling gennem Billedskrift kan i den gamle Verden kun forudsættes som en Formodning, men i Nordamerika kan Billedskriften studeres i sin virkelige Anvendelse som Middel til Ihukommelse og Meddelelse. Den findes her i sin første Begyndelse og lige indtil Overgangen fra Tegn for Gjenstande til Tegn for Lyd.

Af det ovennævnte store Antal Afbildninger, ved hvilke Mallery gengiver Prøver paa indiansk Billedskrift, skulle vi her blot omtale nogle fra Alaska-Eskimoerne. De ere ledsagede af en Forklaring, erhvervet ved at udspørge de indfødte, og i Teksten gengivet paa Eskimoisk. Skjønt Dialekt og Skrivemaade synes meget fremmede, gjenkjender man dog strax det Grønlandske deri.

Den første Prøve er en Underretning, som bortrejsende Indfødte ønske at give deres Venner, som maatte komme til deres Boplads under Fraværelsen. Den var derfor indridset i et Stykke Træ, anbragt paa et for forbirejsende synligt Sted. Følgende Figurer staa i en Række: En Mand pegende paa sig selv med højre Haand, efter Tegnsproget betydende „jeg“; med venstre viser han en Retning. En Mand holdende en Aare i Vejret: „rejs i Baad“. En Mand pegende med højre Haand paa sit Hoved: „sove“, og med den venstre visende én Finger: „én Gang“. En Cirkel med to Marker i Midten: „en Ø med Hytter paa“. En Mand, pegende ligesom den første. En Cirkel: „en anden Ø“. En Mand ligesom den tredje Figur, men løftende to Fingre. En Mand løftende sin Harpun med højre Haand og med den venstre

gjørende et Tegn, som skal betyde: „Sølove“. En Mand skydende med Bue og Pil. En Baad med to Personer, holdende nedad vendte Aarer. En Vinterbolig.

Det hele betyder: „Jeg drager bort i min Baad, ligger én Nat over paa den Ø hist, derpaa to Nætter paa den anden Ø, naar jeg saa har fanget en Sølove, vender jeg tilbage til min Boplads“.

Foruden at Tegnsproget, som vi jo se, er benyttet her, ere Figurerne aabenbart ogsaa for øvrigt for største Delen konventionelle. Andre Billeder give Underretning fra Folk, som befinde sig i Nod, saasom følgende:

Paa to Billeder fremstilles Personer, som ere i Hungersnød. Paa et Træstykke, som er anbragt hældende, for at antyde en Retning, ses en Streg, som betyder „en Fiskers Kajak“; en Mand med begge Arme udstrakte: „Intet“; en anden pegende med højre Haand paa sit Ansigt: „at spise“; med den anden paa en Hytte, nemlig de nødlidendes Bolig. Det andet Billede er ganske lignende, kun med Tegn for Konebaad i Stedet for Kajak.

Et Billede havde været bestemt til at anbringes paa en iøjnefaldende Plet af en Boplads, der var bleven angreben af Fjenden og tilsidst forladt. Tre kegleformede Forhøjninger antyde Bjergaase. En Mand, som staar paa den nærmeste og peger med højre Haand paa de to andre, antydende med to Fingre af venstre Haand, at der endnu er to at overskride. Et kreds rundt Ansigt paa en oprejst Pæl skal antyde et Overfald. Tilsidst Vinter- og Sommerbolig samt et Forraadshus.

Talrige Billedskrifter ere, som bekjendt, dels indridsede, dels malede paa Klippevægge og store Sten rundt om i de Forenede Stater. Mallery gennemgaaer alle de ovenfor nævnte Arter af Meddelelse. Mest Opmærksomhed skjænkes dog de saakaldte „Wintercounts“, et Slags Annaler eller Midler til Tidsregning for visse Aarrækker ved at antyde Begivenheder, som ere forefaldne i dem. En saadan Sammenstilling af Billeder, malede paa en Bøffelhud og fremstillende Begivenheder i Dakota-Stammen, er især mærkelig som omfattende lange Tidsrum.

Vi komme endelig til Billedskriftens omtalte Overgang til Bogstavskrift, som var begyndt hos de videst fremskredne sydlige Stammer, men afbrødes ved den europæiske Invasion. I sit Skrift om den nye Verdens Myther siger Brinton, at ingen Nation har nogensinde sat Billedskriften saaledes i System og bragt den saaledes i Anvendelse i det daglige Liv

som Aztekerne eller de gamle Mexikanere. Af Agaveblade tilvirkede de ved Maceration og Tryk et Slags grovt Papir og dannede Bøger, bestaaende af et enkelt Ark, 12 til 15 Tommer bredt og indtil 60 Fod langt, ikke sammenrullet, men foldet frem og tilbage saaledes, at det kom til at ligne en Bog i Kvartformat. I disse Billeder se vi mere end blot symbolske Tegn; de indeholde Spiren til et fonetisk Alfabet, grundet paa et System, der paa det nærmeste svarer til vore Rebus. Der siges, at den spanske Guvernør lod sig udlevere 16 000 af disse Bøger og hvert Blad af dem ødelægge. De ere derfor nu store Sjældenheder. Fremfor alle andre Stammer synes Mayaerne paa Halvoen Jukatan at have nærmet sig mest til det virkelig fonetiske System. De havde et Alfabet paa 27 elementære Lyd, men brugte tillige, dels konventionel, dels almindelig Billedskrift til nærmere Forklaring.

Halvcivilisationens (Barbarismens) første Trin.

Det Kulturtrin, som følger nærmest efter Naturtilstanden, er fyldigst repræsenteret af Irokeserne. Evropeerne fandt ved deres Indvandring de herhen hørende Stammer i Besiddelse af en i forskellige Retninger udviklet Industri. De spandt Traad og Reb af Bastfibre, bandt deraf Fiskegarn og vævede Bælter deraf. De frembragte brændte Lerkar, til Dels med nogen Ornamentering. De havde Haver, i hvilke de, om end kun efter en indskrænket Maalestok, dyrkede Majs, Bønner, Græskar og Tobak. Deres Klæder vare af Skind, som Jagten leverede. De brugte Bue og Pil, Køller, Sten- og Benredskaber og vare duelige Fiskere og Jægere. Derimod kjendte de ikke Metaller; ej heller anvendte de Sten, kunstige eller naturlige, til deres Bygninger. Men hvad der især synes at have udmærket dem, var deres udviklede Samfundsordning, det derpaa grundede Sammenhold og det krigerske Mod, hvorved de kom til at indtage en fremragende Plads i Nordamerikas Historie.

Hos Irokeserne grundede „Gentes“ sig paa følgende Pligter og Rettigheder (Jus gentilium); 1. Ret til at vælge „Sachemer“ eller Høvdinge. 2. Ret til at afsætte disse. 3. Forbud mod Giftermaal mellem Personer af samme Gens. 4. Arverettigheder. 5. Gjensidig Forpligtelse til Hjælp, Forsvar og Hævn. 6. Ret til at optage Personer af en anden Gens ved Adoption. 7. Fælles religiøse Skikke. 8. Fælles Gravplads. 9. Et Raad, som afgjorde alle offentlige Anliggender.

Den af Gentes bestaaende „Stamme“ har følgende

Særkjender, Forpligtelser og Rettigheder: 1. Eje af et Territorium og et fælles Navn. 2. En særlig Dialekt. 3. Ret til at bekræfte Slægtens Valg af Høvdinge. 4. Ret til at afsætte disse. 5. Fælles Religion. 6. En Regering, dannet af et Høvdingraad. 7. I særlige Tilfælde Valg af en Overhøvding.

Navnet Irokeser gjælder for flere Stammer, som dannede en Konfederation. De opdagedes i 1608 og befolkede da de store Skovstrækninger, der bedækkede Ny Yorks Territorium. Deres Konfederation havde den Gang, i Følge Tradition, bestaaet i 150 Aar. Den første Plan til den var lagt af en helt mythisk Person, Hiawatha, men den blev først endelig afsluttet i en højtidelig Forsamling af Vismænd og Høvdinger, som mødtes i dette Øjemed paa Bredderne af Onondaga-Soen og vedtog en Grundlov, som omhandlede alle de fælles og de særlige Raads og Høvdingers gjensidige Pligter og Rettigheder. Konfederationen bestod af 5, senere 6 Stammer, nemlig Seneca, Cayuga, Onondaga, Oneida, Mohawk og Tuscarora. De stode under et fælles Høvdingraad og to Krigshøvdinger, men styrede selv alle lokale Anliggender. De udgjorde ialt 38 Gentes og 8 Broderskaber blandt disse. Broderskaberne havde dels religiøse, dels sociale Formaal: Lege, notable Ligfærd, Afsoning af Drab m. m.; uden regerende Magt havde de dog indirekte stor Indflydelse.

Irokeserne underkastede sig andre Stammer, men lod dem regeres af deres egne Høvdinger og Raad. Deres Magt kulminerede ved Aaret 1675, da de udøvede et mægtigt Herredømme, men uden dog at skabe en centraliseret Magt, svarende til Begrebet Stat. Blandt de talrige andre Stammer, som stode paa det samme Kulturtrin og omgave den næstfølgende Afdeling fra Nord- og Østsiden, skulle vi blot nævne: Odjibway, Ottawa, Creek, Cherokee, Shawni, Chikasaw og Chaktaw.

Jordens Dyrkning havde hos alle disse Folkeslag endnu ikke den Overvægt over Jagten, at de derved knyttedes til deres faste Boliger i lignende Grad som den følgende Klasse, der udgjør Etnografernes egentlige „Village-Indians“. Dog synes Irokesernes Bygder nok at have været mere, end hvad man kan kalde Lejrpladser. Deres „Longhouses“ vare opførte af Pæle med Bedækning af Bark, 30 til 100 Fod lange, med en Midtgang og paa begge Sider afdelte Rum for Familierne, aabne ud til Gangen. Husene vare grupperede sammen paa indhegnede Pladser med Haver og offentlige Bygninger til Raadsforsamlinger og religiøse Cereemonier; en saadan Bygd, be-

skreven i 1677, havde ikke mindre end 120 Huse. Langhusene eksistere nu ikke mere hos Irokeserne, men vel hos andre Stammer. Husfællerne dyrkede Haven i Forening, og skjønt der nominelt fandtes personlig Ejendom, var Forraadet dog til fælles Brug, naar det behøvedes. De udelige eller uheldige Mænd, der ikke bidroge tilstrækkelig til Husets Forsyning, risikerede let at blive bortviste derfra. I Huset var det egentlig Konerne, som regerede. Paa Stammens Territorium var Jorden i det hele Fællesejendom, tilhørende Stammen. Naar en Person opdyrkede en ubenyttet Grund, vilde dog hans og hans Arvingers Besiddelsesret til samme blive respekteret, saa længe de selv fortsatte Dyrkningen. Han kunde vel og overdrage denne Ret til en anden af samme Stamme, men ikke til en fremmed, og om Salg af Grunden var der for Evropeernes Tid slet ikke Tale.

Stammerne paa det øverste Kulturtrin; deres Boliger.

De Stammer, vi nu komme til, lagde afgjort større Vægt paa Dyrkning af Jorden. Som en Følge deraf maatte Krigene med deres mere urolige Naboer mod Nord, Vest og Øst blive mere fordervelige for dem. Det blev derfor en Hovedopgave for dem at indrette deres Boliger til Forsvar, og det er af den Grund, at de have efterladt Spor af deres tidligere Ophold i Egne, fra hvilke de senere ere fordrevne. Det er ved en herpaa grundet Gisning, at man har udfundet en rimelig Forklaring paa de af de saakaldte „Moundbuilders“ efterladte Jordværker i Missouri- og Mississippi-Dalene. I det hele her omhandlede Territorium er nemlig Principet for Boligernes Indretning efter det kommunale Mønster gennemført efter en storartet Maalestok og med en forunderlig Konsekvens. Den samme Tanke er gaaet igjennem Byggemaaden overalt, men Materialet var forskjelligt efter Produkter og Klima i de vidtudstrakte Lande fra Guatemala til ind i Hjørnet af de Forenede Stater. I de mellemste og vestligste Egne tillod det tørre Klima Anvendelsen af de saakaldte „Adobe-bricks“, Mursten af fint Ler, som blot tørredes i Solen. Moundbuildernes Huse ere helt forsvundne paa Grundvolden nær, hvorfor man antager, at de have været af Trae. I Syden derimod, hvor Kulturen stod højest, anvendte man Sten, dog mest utilhugne.

Ligesom disse „Village-Indians“ i de nordligere Egne havde at kæmpe med deres krigerske Stamfrænder, saaledes var det i Syden „Civilisationen“, som ikke vilde lade dem have Fred. I de mellemste Egne, i Ny Mexiko, findes der endnu Kommuner, som

benytte disse mærkelige sammenbyggede Boliger, som kaldes „Puebloer“ og nogenlunde have bevaret deres gamle Love og Skikke. Under alle Omstændigheder haves i de talrige Ruiner, som endnu findes paa adspredte Pletter i alle disse Egne, Vidnesbyrd om Befolkningens fordums Størrelse og til Dels om dens sociale Tilstande. Naar vi, med ovennævnte Forudsætning til Udgangspunkt, ville tage Moundbuilderne med, saa have vi, gaaende fra Nord ad Missouri- og Mississippi-Dalene mod Syd og derpaa mod Vest til Ny Mexiko og mod Syd til Mexiko og Guatemala, fire Bygningsmaader, alle med de samme Formaal: Indbyggernes tætte Sammenslutning i Kommuner, store Fælleshusholdninger og særlig fælles Forraad. Den første var da Moundbuildernes, hvis Bygninger vare af forgængeligt Materiale. Den anden var Ny Mexikos nordligere Puebloers af soltørrede Mursten; disse havde Bjælkelofter. Vi træffe tillige den mærkelige, af fortifikatoriske Hensyn opstaaende Tendens til at foje Etage paa Etage, den nederste med saa faa Indgange som muligt, og Benyttelse af løse Stiger til Kommunikation med de øvre. Med særlig Forkjærlighed har man, hvor Vandforsyningen tillod det, valgt Fjældsider, til hvilke Etagerne Bagsider kunde støtte sig. Den tredje Art Bygninger udmærker sig ved Anvendelsen af naturlige Sten som et solidere Byggemateriale. De findes i det sydligere Ny Mexiko. Her rejse sig med forbausende Dimensioner de kommunale Boliger, hvis Bagsider amfiteatralsk omgive en Plads, der foran er lukket af en Mur, gennem hvilken Indgangen er til det hele Komplex af Boliger. Lofterne ere imidlertid dog her endnu af Bjælker; men den fjerde og sidste Klasse af Bygninger, i det egentlige Mexiko, udmærker sig ved en Konstruktion, der vistnok er yderst sjælden i Byggekunstens Historie, nemlig Lofter af naturlige Byggesten, ikke sammenføjede i Form af egentlig Hvælving, men som spidse Tage, der nederst hvile paa Sidemurene, og hvis Midte eller Tagryg dannes af en Række Slutsten.

Moundbuildernes Volde ere af forskjellig Art, til Dels af helt gaadefuld Form og Bestemmelse. De, som antages at have været Grundvolde for Boliger, skulde nærmest træde i Stedet for den nederste Etage af Puebloerne, for saa vidt som denne skal vanskeliggjøre Adgangen til de øvre. Den firkantede Plads, en Vold indeslutter, havde kun Indgange, som formodes at være blevne forsvarede ved Hjælp af Palissader. Volden maa i hele Omkredsen have været dækket af den paa samme staaende Bygning og med denne have været 20 Fod høj. Bygningen har haft Døre ud til

den indesluttede Plads, der har været yderst nyttig i forskjellige Øjemed. Gjennemsnitlig kan hele Volden, altsaa ogsaa Bygningen, anslaaes til en Længde af 3600 Fod. Naar der saa gennem Bygningens Midtlinje har løbet en Gang med Beboelsesrum til begge Sider, og man regner 10 Fod paa hvert, vil dette give 720 Boliger, som turde tyde paa 1500 til 2000 Indbyggere i alt, hvilket Antal omtrent kan svare til en Pueblo. I 1882—83 ere disse Ruiner undersøgte af Professor Cyrus Thomas med 3 faste og 5 midlertidige Medhjælpere. De hjembragte i alt 4000 Stkr. Oldsager, Stenredskaber, Lerkar, Ben- og Konkylie-Ornamenter m. m.

Ny-Mexiko; Pueblo-Indianerne.

Blandt Ny-Mexikos Indianerstammer have Zunierne holdt sig mest uforandrede til vor Tid. Deres Pueblo, som i 1879 besøgt af Stevenson i etnografisk Øjemed, beskrives saaledes:

Den hører til de faa Levninger, som endnu findes af de talrige Bygninger, der fordum have afgivet Boliger for det vestlige Ny-Mexikos Kommuner. Bygningen er opført i en forunderlig Stil, som en mægtig Bikube, med Husene byggede op over hverandre, saaledes at Taget af det ene danner en Terrasse i Flugt med Gulvet af det følgende. Fem saadanne Rækker følge ovenpaa hverandre. De ere sammenklyngede omkring to Pladser; flere Gyder og tre bedekkede Gange føre igennem Byen. Til de øvre Huse kommer man ved Hjælp af Stiger udvendig fra. Der findes Indgange til Gulvet af den nederste Etage, men i nogle af de andre Puebloer mangle saadanne. Der findes nemlig ogsaa Nedgange fra Terrasserne eller Lofterne gennem Luger til Etagerne ved Hjælp af løse Stiger. Naar Angreb af Fjenden befrygtes, blive Stigerne tagne op, og de nederste Indgange paa sindrig Maade barrikaderede. Lofterne ere dannede af Bjælker, hvis Mellemrum udfyldes med Kviste, hvorover strøes Ler. Gulvene bestaa saaledes af Ler, som Kvinderne overstryge med en rød Jord og stadig jævne og glatte. De hvidte ogsaa Væggene med et Slags hvidt Ler eller Gips.

Husfællerne udgjøre i Hovedsagen ligesom en Familie, men nogen Forskiel er der dog, og det er da gjerne de fornemste, som bo nederst. „Alkalden“ eller „Løjtnant-Guvernøren“ beboer dog den højeste af alle Etager for fra sammes Tag hver Morgen at kunne udraabe offentlige Bekjendtgørelser. Hver Familie beboer sit særskilte Rum, men der gives fælles Arbejdsrum, særlig til Kogning og Bagning. En blank

poleret Stenplade er hævet en Fod over en Kulild og tjener til at bage Brød paa; det er udmærket godt og ligner Vaffer. Højest mærkelig er den møjsommelige Maade, paa hvilken Kvinderne maa forvandle Majsens til Mel, nemlig ved at knuse og gnide den med en Sten i et Stenrug. Dette viser, hvor lidet Zunierne endnu ere paavirkede af Civilisationens Opfindelser. De fabrikere udmærkede Vandkrukker af brændt Ler, holdende flere Gallons, ligeledes tæt flettede Kurve, og de væve Tæpper af Bomuld og Uld. Den største Del af Aaret lever Befolkningen under aaben Himmel og helst samlet paa Terrasserne, saalænge den ikke er sysselsat med Agerbrug.

Disse endnu levnede Pueblo-Kommuner i Ny-Mexiko have aabenbart søgt at friste Tilværelsen ved at leve saa strengt afsondrede som muligt fra de hvide. Taos-Puebloen blev i 1877 besøgt af David Miller, som havde det Hverv at undersøge den sociale Tilstand der. Han fandt Kommunen styret af: 1. En Cazik eller Over-Sachem. 2. En Guvernør eller Alkalde. 3. En Løjtnant-Guvernør. 4. En Krigskaptajn. 5. Sex Fiskaler eller Politimænd. Caziken har Tilsyn med de øvrige Funktionærer og er Mellemmand mellem Puebloen og de omboende hvide samt „Indian-Agents“. Han idømmer Straffe for Forbrydelser; han opbevarer Arkivsagerne, hvoriblandt de Forenede Staters „Patent“ for det fire Kvadrat-leagues store Areal, paa hvilket Puebloen staar. Patentet grunder sig paa en spansk Oktroj af 1689. Caziken vælges paa Livstid af Folket. Guvernøren er rimeligvis Dommer, især i Ejendoms-Spørgsmaal. Løjtnant-Guvernøren er en Art Scherif. Krigskaptajnen har Tilsyn med de offentlige Bygninger m. m. De sex Fiskaler vaage over den offentlige Orden og paase, at Bornene undervises, samt at den katolske Katekismus læres i Puebloen. Der findes en særskilt offentlig Bygning til Forsamlinger. Der holdes Møde sidst i December for at vælge det følgende Aars Bestillingsmænd. Caziken, Guvernøren og de vigtigste Mænd foreslaa Kandidater. Ved Valgene give alle voxne Mænd deres Stemme. De valgte tages i Ed af de Forenede Staters Embedsmænd.

I Ny-Mexikos Puebloer kan ingen hvid erhverve Jord. Ejeren af en Grund kan i det hele taget kun overdrage den til Personer, som høre til Kommunen. En Kvinde kan ikke gifte sig med en fremmed og leve med ham i Puebloen.

Stenbygningerne i det sydlige Ny-Mexiko, ved St. Juanfloden og dens Bifloder, vidne om den højeste Kulturgrad, som er opnaaet nord for Mexiko. De ligge nu alle i Ruiner. De have haft fra 100 til 600

Rum hver, og de største kunne antages at have huset 3000 Personer. En af de største og bedst vedligeholdte, Pueblo Bonito, maaler i Omkreds, Gaarden indbefattet, 1300 Fod. Hovedpartiet danner en Halvkreds med amfiteatralsk stigende Etager, hvis Antal skjønnes at have været fire. Efter Grundridset at dømme har Hovedbygningen tillige omsluttet 9 særskilte cirkelrunde offentlige Bygninger foruden 12 andre runde Mure af uvis Bestemmelse.

Indesluttede af bratte Klippevægge maa de Dale, hvori disse Ruiner findes temmelig tæt fordelte, have ydet et herligt Skue. Bygningerne maa have været omringede af frodige Haver og Marker, i hvilke en talrig Befolkning ved sit Arbejde skaffede sig en tilfreds og lykkelig Tilværelse. Men disse, efter Omstændighederne saa kunstrige Bygninger vare kun beregnede paa at modstaa Angreb af de omstrefjende Nabostammer, ikke derimod af de med Skydevaaben forsynede disciplinerede fremmede. Det formodes, at vi i dem gjenfinde de „syv Stæder i Cibola“, mod hvilke den spanske Vicekonge i 1540 udsendte en Ekspedition under Coronado. Den fjerde Dag efter Erobringen af „Kongeriget Cibola“ indberetter Coronado: „De samlede deres Ejendele, Kvinder og Børn og flygtede op paa Bjærgene og lode deres Byer staa som forladte. Kun meget faa Mennesker bleve tilbage.“ Hvad Spanierne havde begyndt, er saa blevet fortsat af de røverske Apache-Indianere, som senere vare de eneste, der endnu strejfede omkring i disse Dale.

Mexikanerne.

Med Hensyn til Mexikos gamle Kultur kan der her selvfølgelig kun være Tale om i største Korthed at angive Hovedresultaterne af de nordamerikanske Etnografers nyere Undersøgelser. Fremtiden maa desuden først vise, om Forskerne skulde være gaaede for vidt i at nedsætte den Betydning, man hidtil har tillagt Mexiko som en formodet Stat med centraliseret Magt og derpaa grundet Civilisation.

Som alt ovenfor berørt, er ethvert Spor af den gamle By Mexiko forsvundet, og for at danne sig et Billede af den maa man sammenholde de gamle Beretninger med Levningerne af Bygder fra hin Tid, hvilke endnu findes i Landet der omkring. Bygningerne ere jo allerede omtalte som mærkelige ved deres Stenlofter. Det er ventelig disses Skyld, at de kun have én Etage, men Puebloernes Terrasseform er tildels alligevel opnaaet derved, at de lange og smalle Huse ere opførte paa en terrasseformet forhøjet Grund. Som oftest rejse de sig bag ved og over hverandre. Hver Række Boliger

danner i saa Fald en Firkant, den nederste hævet til en vis Højde over den omgivende Grund, de følgende paa en Grund, der gaar i Flugt med Tagene af den foregaaende. Ogsaa her opdager man, i Forbindelse med Boligerne, offentlige Bygninger, nemlig dels til Raadsforsamlinger, dels til religiøst Brug.

Blandt de mærkeligste af disse Ruiner er Uxmal, som tydeligst bærer Præget af de ovenfor beskrevne Fællesboliger, men dog kun synes at dække den øverste af 3 Terrasser, henholdsvis 3, 12 og 4 Fod høje. Der findes ialt 76 Værelser, 20—30 Fod lange, 10—12 Fod brede og 17 Fod høje til Loftets Midte. Bygningerne dannede 3 Floje, der omgave en aaben Gaard. Indgangene vare fra Gaarden; paa Ydersiden fandtes derimod Skulpturer, som formodes udarbejdede i en marmoragtig Kalksten. Det antages, at over 600 Mennesker have boet her. Der fandtes ingen Ildsteder i Boligerne, hvorfor Kogning formodes at være foregaaet i Fællesskab, fordelt paa Husholdningsgrupper. Et Exempel paa saadan huslig Indretning endnu i vor Tid haves mærkværdig nok fra den umiddelbare Nærhed af Uxmal, nemlig i Landsbyen Nohcacab, der besøgte af Stephens i 1841. Han siger derom: „Deres Kommune tæller 100 Arbejdsmænd, der eje Jorden i Forening, og Produkterne deles mellem alle. Deres Mad tilberedes i en Hytte, og hver Familie henter sin Portion derfra. Ved vor Ankomst saa vi en hel Procession af Kvinder og Børn, der hver bar en Lerskaal med varm Suppe og kom ned ad Vejen for at forsvinde omkring i Hytterne“. De 100 Mænd have vel svaret til 500 Indbyggere.

Zayi-Pueblo bestaar af 8 Bygninger, der ligge paa 3 Terrasser og have 87 Værelser. Palenque-Ruinerne ligge paa 4 eller 5 pyramidale Forhøjninger. Den største af dem gaaer endnu særlig under Navn af Paladset og bestaar af flere Bygninger, der tilsammen maale 228 Fod i den ene og 180 Fod i den anden Retning. Denne Pueblo antages at kunne have rummet 3000 Beboere.

Der fandtes en Mængde saadanne Puebloer spredte omkring i Chiapas, Yukatan og Guatemala. Disse antages at have været blandt de tættest befolkede Egne i Amerika paa Columbus's Tid. Selve Mexiko-Pueblo formodes dog at have været noget forskjellig fra de øvrige, fordi dens Folkemængde tiltog i usædvanlig Grad, og fordi den var anlagt paa et Terræn, som begrænsedes af Vand og sumpet Grund. Dens Udviklingshistorie er senest undersøgt af Bardelier, efter hvem Morgan meddeler følgende:

Det maa formodes, at Mexiko-Kommunen paa

Grund af sin Folkerigdom har været delt i Kvarterer, Calpulli, i hvilke først enhver kunde bygge, hvor han lystede, men beslægtede senere flyttede sammen under fælles Tag. Under Folkemængdens stadige Forøgelse delte Calpulli sig i nye Calpulli med offentlige Bygninger, hvoriblandt tillige et fælles Raadhus for hele Stammen samt Embedsbolig for Overkrigshøvdingen og hans Slægt, saa længe han beholdt sin Stilling. Men alt som nu Folkemængden saaledes tiltog, maatte man søge ogsaa at udvide den dyrkede Jord ved at danne et Slags Havebæde, idet man i Sumpene udgravede Veje eller Kanaler og opdyngede Jorden paa Siderne af dem. Denne Udvidelse forslog imidlertid ikke i Længden. Stammen gik vel ogsaa udenfor sit oprindelige Territorium og kom derved i Krig med Nabostammer, som bleve overvundne og tvungne til at holde Tributjorder, hvis Afgrøde maatte leveres til Mexiko. Hele Mexiko-Dalen udgjorde omtrent 1800 engl. □ Mil og var delt mellem tre konfödererede Stammer. Da dette Territorium blev for trangt, undertvang de flere Stammer mod Syd og Sydøst. Den mexikanske eller Aztekernes Konfederation af de tre Stammer kan dog i Betragtning af de ufuldkomne Midler, der havde sig til Jordens Dyrkning, uden Kvæg og uden Jærn til Redskaber, i det højeste have beløbet sig til 250,000 Sjæle. Krigshøvdingen valgtes for Livstid eller saa lang Tid, som man var tilfreds med ham.

Mexiko fandtes ved Opdagelsen bygget dels paa tørt Land, dels halvt i Vand, med Volde, Kanaler og Hulveje. Den havde, forskjellig fra andre Puebloer, Gader og Torve. Der fandtes et større Antal Huse, som rummede fra 5 op til maaske 200 Familier. Naar der fortælles, at Cortez fik Plads til 1400 Mand, nemlig Spanierne og deres allierede, maa man formode, at Raadhuset er blevet benyttet.

De gamle Mexicanere eller Aztekerne vare delte i Gentes ligesom andre Indianere. Den personlige Ejendom og Arven af samme havde ogsaa hos dem kun underordnet Betydning; en Del deraf ofredes desuden ved Ligfærden. Men for øvrigt var Arveretten her gaaet over til Mandslinjen og i det hele skarpere begrænset end hos de nordligere Indianere. Heller ikke Aztekerne havde Begreb om abstrakt Ejendomsret til Jord. Denne var delt blandt Gentes ved gammel Overenskomst, men om Salg eller anden Overdragelse af den fra Kommunens Side havde man intet Begreb. Individet, hvilken Stilling de saa end indtog, havde Ret til at benytte visse Grundstykker til deres Underhold, og denne Ret var arvelig, men knyttet til Brugerens Ophold hos den Gens, til hvis

Areal Grunden hørte. Til Benyttelse i offentlige Øjemed, derunder indbefattet hvad Gæstfrihedsloven krævede, vare visse Jorder bestemte, men disse vare ganske uafhængige af Høvdingerne eller Personer i offentlig Tjeneste. Ej heller havde Krigshøvdingen nogen Dispositionsret over Grunden, som tilhørte overvundne Stammer, der vare forpligtede til at aflevere sammes Afgrøde som Tribut.

Berøringen med den europæiske Civilisation.

I de Betragtninger, som de amerikanske Ethnografer anstille over den oprindelige Kulturudvikling i Nordamerika, kommer Spørgsmaalet om dennes pludselige Afbrydelse ved den europæiske Indvandring ofte paa Tale. Med særlig Forkjærlighed har man søgt at udgrunde Aarsagen til de oprindelige Folkestammers Tilbagegang, selv bortset fra de mere aabenbare Onder, som Berøringen har ført med sig i Form af Krig, Smitsot og Salg af Spirituosa. Det er Forstyrrelsen af den sociale Orden, af Skikke og Love, som Undersøgelsen især gjælder, og herunder indtager Ejendomsretten den første Plads, selvfølgelig ogsaa bortset fra alt direkte Indgreb i samme. Vi have allerede i det foregaaende berørt, hvad det her kommer an paa, nemlig Begrebet Fælleseje, som ordentligvis først gennem lange Kulturperioder gradvis kan udvikle sig til den civiliserede Tilstands lovbeskyttede Sammenhobning af Kapital. Vi ville forbigaa den lavere Kulturgrad, Jagtfolkets; hvorledes skulde man vente, at den hvide Mand skulde have indset, at han ved at købe en Indianers Jagtudbytte forleder ham til at besvige sin Kommune, som i Følge Vedtægterne har Part i Udbyttet? Vi ville holde os til Eje af Land, hvor dette er Gjenstand for Jordens Dyrkning. Selv paa det øverste Trin, som Kulturen havde naaet i Nordamerika, var man jo endnu ikke kommen saa vidt som til at muliggjøre Erhvervelsen af individuel Ejendomsret til Jord ved Tilladelsen til Salg og Køb af samme. Langt fjærnere maatte derfor en saadan Tanke ligge de Stammer, der stode paa Irokesernes Kulturtrin, og hos hvilke det uopdyrkede Land formedelst sin Størrelse allerede i og for sig maatte have ringe Værd. Efterhaanden som de hvide ved Krig fortrængte Indianerne, fandt de det, som bekjendt, nødvendigt at anvise dem Reserver, paa hvilke de turde beholde deres egen Styrelse under egne Love. Men ogsaa fra disse fortrængtes de efterhaanden, og det fjærne Vesten blev det eneste Tilflugtssted. De Forenede Staters Kongres besluttede at overtale eller, om fornødent, forjage Indianerstammerne fra Egnene

øst for Mississippi til Landet vest for Floden for at forebygge fremtidige Krige. Nogle Stammer gjorde Modstand, saasom Seminolerne i Florida, som først efter ti Aars Kamp lode sig forflytte. Cherokierne havde allerede paa en forbavsende Maade tilegnet sig, hvad der af de fremmedes Kultur passede for deres Samfundstilstand, men det hjalp alt sammen ikke. De dyrkede Majs, Hvede, Indigo, Tobak og især Bomuld, som de selv førte til Ny-Orleans, ja! de købte endog Negerslaver af de hvide. De havde deres egen Nationalforsamling og selvfølgelig deres egne Love, af hvilke den fornemste var den, som under Dødsstraf forbod privat at sælge Land til de hvide. Men Kolonisterne i Georgien trængte paa, og det lykkedes dem ved at bestikke nogle Høvdinger at faa tilvejebragt en Kontrakt, som bekræftedes af Kongressen i 1836, og i Følge hvilken hele Stammen med en vis Sum skulde afstaa Landet og flytte til Vestsiden af Mississippi. I Aaret 1839 var denne Omflytning tilendebragt. For dem vare allerede 40,000 Indianere af andre Stammer paa samme Maade blevne transporteret bort. Markværdigt nok lykkedes det disse Nybyggere under deres selvgivne Loves Beskyttelse og unddragne de hvides umiddelbare Paavirkning at komme til Velstand igjen. Men hvorledes det saa senere kan være gaaet eller ventes at ville gaa, derpaa anfører Morgan et slaaende Exempel. De indianske Kommuner, som dannede sig paa de visse Stammer anviste Reserver, havde søgt at opretholde deres gamle, paa fælles Eje og Dyrkning af Jorden grundede Love. „For nylig“, skriver Morgan (1881), „har Indenrigsminister C. S. udtalt det ønskelige i at udstykke de indianske Reserver som Ejendomme til Fordeling mellem Indianerne selv med Myndighed til at afhænde Grunden til hvide Mænd efter et vist Tidsrum, f. Ex. 25 Aar. Det maa haabes, at denne Politik aldrig maa blive optagen af nogen Administration, da den ikke vil lede til mindre end de indianske Stammers Fordærv. Indianeren er endnu, som han altid har været og vil vedblive at være endnu i mange Aar, ganske ude af Stand til at møde den hvide Mand med fornøden Sikkerhed for sig selv. Han er ikke i Stand til varigt at værdsætte Ejet af Land eller til at fatte, i hvilken Grad hans og hans Families Lykke er betinget af dets fortsatte Besiddelse. Følgen af indiansk individuel Ejendomsret vilde uden Tvivl blive, at Indianerne inden kort Tid vilde skille sig ved hver Fodsbred Jord og nedsynke i Fattigdom. Shawniernes Skæbne belyser tilfulde denne fordærvelige Politik. Denne Stamme blev forflyttet til Kansas og fik en

udmærket Reserve ved Kansasfloden, hvor man sagde, at den skulde have et Hjem for evig Tid. Men efterat den i faa Aar havde nydt en uforstyrret Besiddelse af Landet, naaede vort Folks naturlige Strøm ogsaa Kansas, hvor man fandt Shawnierne som Ejere af den skønneste Del af det Land, som senere kom til at udgjøre Staten Kansas. Vore Folk fik da strax Lyst til disse fortryllende Marker og besluttede derfor, i Civilisationens og Fremskridtets Interesse, at bortrydde Shawnierne. De fuldførte denne Plan paa den mest expedite og videnskabelige Maade. Først blev Regeringen overtalte til at tilbagekøbe en Del af Reserven, fordi Indianerne jo ejede mere, end de be-

høvede til Dyrkning; dernæst overtalte Regeringen Indianerne til at lade Resten udparcellere i Landejendomme og overdrage disse i Særeje til Familieoverhovederne med Ret til at sælge dem. I 1859, da denne Plan var ved at udføres, besøgte jeg Kansas og fandt, at Shawnierne dyrkede og forbedrede deres Ejendomme, af hvilke nogle vare paa 1000 Acres. Næste Gang jeg kom til Kansas, ti Aar senere, var Værket fuldført. Der fandtes ikke en Shawni mere i Kansas; vore amerikanske Landmænd vare i Besiddelse af alle disse Jorder. Det var den individuelle Ejendomsret med Magt til at sælge, som havde besørget det hele."

Om Naturen i det nordligste Grønland.

Et Foredrag holdt i det kgl. danske geografiske Selskab.

Af Professor, Dr. phil. Eug. Warming.

Det nationale Foretagende, som ved Professor F. Johnstrups Initiativ blev sat i Værk for 13 Aar siden, nemlig den planmæssige, geologiske og geografiske Undersøgelse af Grønland, og som paa dette Omraade sikkert vil komme til at staa som det smukkeste videnskabelige danske Værk i dette Aarhundrede, har medført, at Grønlands Naturforhold ofte og af forskjellige ere blevne gjorte til Gjenstand for Omtale i det kgl. geografiske Selskabs Møder og i dets Tidsskrift. Men det har som Følge af Forholdene næsten udelukkende eller dog fortrinsvis været den inden for det danske Forskningsomraade liggende Del af Grønland, som har været omtalt, altsaa Grønland fra Sydspidsen op til c. 74° n. B. paa Vestkysten, hvor Ltnt. C. Rydgers Expedition i 1886—87 endte, og op til c. 66° n. B. paa Østkysten, eller saa langt som Kaptajn G. Holms Expedition trængte frem 1883—85. De Dele af Grønland, som jeg har ønsket at gjøre til Gjenstand for Omtale, ere de allernordligste, Landet nord for Melvillebugten paa Vestsiden og nord for c. 70° n. B. paa Østsiden, og de Kilder, fra hvilke vi maa hente Bidrag til Kundskab om disse Strækninger, ere ikke danske, men engelske, nordamerikanske og tyske. For Vestkystens Vedkommende er det foruden en Del ældre, samt *Kane's*, *Hayes'*, *Hall's* og andre Expeditioner især to fra nyere Tid, som ere af Vigtighed, nemlig for det første den engelske under Kaptajn Nares 1875—76, hvis ene Skib, „Discovery“, overvintrede paa

den amerikanske Side af Robeson Kanal ved „Discovery bay“ (81° 44' n. B.), medens det andet med Nares selv ligeledes overvintrede i Grinnell Land, men nordligere, ved selve Polarhavets Kyst paa 82° 25' n. B. ved et Sted, de kaldte „Floeberg beach;“ den anden Expedition til disse Egne, som bragte mange naturhistoriske Resultater, er Ltnt. *Greely's*, der overvintrede 1882 og 1883 ved den samme Discovery bay (i „Fort Conger“) og 1884 nogle Breddegrader sydligere ved Kap Sabine, hvor, som bekjendt, de fleste af Expeditionens Medlemmer døde af Sult.

Ved en Slæderejse fra Fort Conger naaede Ltnt. *Lockwood*, en af de senere omkomne, til det nordligste Punkt, som hidtil er naaet, ikke blot i Grønland, men i det hele det nordligste Punkt, som Forskningen er naaet til, nemlig et Punkt ved 83° 24', hvorfra han endnu saa Land en Strækning nordligere, indtil omtrent 83° 35' n. B.

De nævnte Strækninger af Østkysten ere os bekendte foruden ved engelske rejsende i ældre Tid, især *Scoresby* og *Clavering*, mest ved den 2den tyske *Polarexpedition* med Skibet „Germania“, 1869—70, der overvintrede paa Shannon-Øen (74° 32' n. B.), i hvilken blandt andre den bekjendte østerrikske Polarforsker *Payer*, som et Par Aar senere var med paa den østerrikske Expedition, der opdagede Kejser Franz Josefs Land, var Deltager, og med hvilken det nordligste Punkt paa Østkysten naaedes, som Mennesker vides